

huwelijk & echtscheiding

Vragen & antwoorden
m.b.t. huwelijksrecht
in Marokko en België

Met de veranderingen van
de nieuwe Marokkaanse
familiewetgeving van 2004

allochtone
meisjes en vrouwen

huwelijk & echtscheiding

Vragen & antwoorden
m.b.t. huwelijksrecht
in Marokko en België

Inleiding

In 2003 bracht het Steunpunt Allochtone Vrouwen & Meisjes de brochure 'huwelijk & echtscheiding, vragen m.b.t. huwelijksrecht in Marokko en België' uit. Bedoeling van deze brochure was om Marokkaanse vrouwen en hulpverleners te informeren omtrent de Marokkaanse familiewetgeving en de gevolgen daarvan in België.

Veel Marokkaanse vrouwen leven immers al lang in België. De wetten over huwelijk en echtscheiding zijn anders in België dan in Marokko. Afhankelijk van welke nationaliteit (enkel Marokkaans of Belgo-Marokkaans) men heeft en waar (Marokko of België) men huwt/scheidt, gelden er andere regels. Bovendien worden de beslissingen van Belgische en Marokkaanse rechtbanken niet automatisch wederzijds erkend. Dat maakt het allemaal erg ingewikkeld en leidt soms tot problemen. Meisjes en vrouwen die hun rechten kennen, kunnen vaak misbruiken of misverstanden vermijden en weten ook waar ze terecht kunnen voor het geval dat!

In oktober 2003 kondigde de Marokkaanse koning Mohamed VI veranderingen van de Marokkaanse familiewetgeving (Moudawana) aan. Omwille van de ingrijpende gevolgen van deze veranderingen voor Marokkaanse vrouwen én mannen hier in België, besloten we om een nieuwe brochure op te stellen waarin de nieuwe wetgeving wordt opgenomen en ook vergeleken met de oude wetgeving.

De hervormingen houden een aanzienlijke verbetering van de juridische positie van Marokkaanse vrouwen in (mbt huwelijksleeftijd, huwelijksluiting, verstoting, polygamie, hoederecht na echtscheiding,...) en hebben dus ook gevolgen voor Marokkaanse en Belgo-Marokkaanse inwoners in België. Sinds februari 2004 zijn de veranderingen officieel van kracht. Vraag blijft natuurlijk hoe deze nieuwe wetteksten in de praktijk zullen toegepast worden. Want het gaat immers niet enkel om juridische veranderingen en vernieuwing, maar evenzeer én zelfs meer om een mentaliteitsverandering. Niet alle problemen van Marokkaanse en Belgo-Marokkaanse vrouwen én mannen in België worden opgelost met deze nieuwe Moudawana. Bilaterale akkoorden waarin België en Marokko regelingen treffen ivm huwelijk en echtscheiding blijven dan ook meer dan aangewezen. De nieuwe wetgeving ondervangt dus niet alle problemen maar het betekent toch een goede vooruitgang. Met deze brochure willen we dan ook dat vrouwen én mannen hun rechten kennen.

Het eerste hoofdstuk gaat over het huwelijk. Hoofdstuk twee gaat over echtscheiding. Telkens wordt de Belgische en (nieuwe) Marokkaanse wetgeving uitgelegd, vervolgens gaan we in op de erkenning van de Belgische/Marokkaanse wetgeving in Marokko/België. Hoofdstuk drie gaat over de gevolgen van echtscheiding. En tenslotte vind je in hoofdstuk vier een lijst van nuttige adressen zowel in België als in Marokko.

mei 2005

1

INHOUD

HET HUWELIJK	6
1 Huwen volgens de Belgische wet	7
1.1 Wie mag huwen volgens de Belgische wet?	7
1.2 Welke papieren zijn nodig om te huwen volgens de Belgische wet?	7
1.3 Welke rechten en plichten hebben de partners in een Belgisch huwelijk?	7
2 Huwen volgens de Marokkaanse wet	8
2.1 Wie mag huwen volgens de Marokkaanse wet?	8
2.2 Welke papieren zijn nodig om te huwen volgens de Marokkaanse wet?	9
2.3 Welke rechten en plichten hebben de partners in een Marokkaans huwelijk?	9
3 De Belgische wet in Marokko	10
3.1 Erkent Marokko een huwelijk wanneer één of beide partners Marokkaans is?	10
3.2 Welke problemen kunnen ontstaan als je als Belgisch-Marokkaans of Marokkaans koppel enkel voor de Belgische wet gehuwd bent?	10
3.3 Kan een Marokkaans meisje die voor de Belgische wet gehuwd is met een niet-moslim, haar huwelijk in Marokko laten erkennen?	10
3.4 Kan een Marokkaanse jongen die voor de Belgische wet gehuwd is met een niet-moslim-meisje, zijn huwelijk in Marokko laten erkennen?	10
4 De Marokkaanse wet in België	11
4.1 Erkent België een huwelijk dat volgens de Marokkaanse wet is afgesloten, wanneer één of beide partners Marokkaans zijn?	11
4.2 Kan een koppel in België huwen voor de Marokkaanse wet?	11
5 Enkele aandachtspunten	12
5.1 Marokkaans huwelijkscontract	12
5.2 Maagdelijkheid	12
5.3 Huwelijksvoogd	12
5.4 Gedwongen huwelijk	13
5.5 Gearrangeerd huwelijk	14
5.6 Schijnhuwelijken	14
5.7 Bruidsschat	15
5.8 Gemengd huwelijk	15
5.9 Polygamie	16
5.10 Holebi-huwelijken	17
5.11 Religieus huwelijk	17

DE ECHTSCHEIDING	18
1 Scheiden volgens de Belgische wet	19
1.1 Wie kan scheiden volgens de Belgische wet?	19
1.2 Waar kan men terecht bij problemen in het huwelijk?	19
1.3 Hoe kan men volgens de Belgische wet scheiden?	19
2 Scheiden volgens de Marokkaanse wet	21
2.1 Wie mag volgens de Marokkaanse wet scheiden?	21
2.2 Hoe kan men volgens de Marokkaanse wet scheiden?	21
3 Belgische wet in Marokko	24
3.1 Erkent Marokko een Belgische echtscheiding?	24
3.2 Welke problemen ontstaan er door het feit dat Marokko een Belgische echtscheiding niet erkent?	24
3.3 Wat moet men doen opdat de echtscheiding ook in Marokko erkend wordt?	25
3.4 Kan men in België voor de Marokkaanse wet scheiden?	25
4 Marokkaanse wet in België	26
4.1 Erkent België een echtscheiding die in Marokko is uitgesproken, wanneer één of beide partners Marokkaans is?	26
4.2 Kan dit voor problemen zorgen in België?	26
4.3 Kan men in België verstoten worden?	26
4.4 Kan men in België op het consulaat verstoten worden?	26
4.5 Kan een Belgische man zijn Marokkaanse vrouw verstoten?	26
GEVOLGEN VAN ECHTSCHEIDING	28
5 Gevolgen van echtscheiding volgens de Belgische wetgeving	29
5.1 Wat zijn de gevolgen voor de partners wat betreft alimentatie?	29
5.2 Welke regels kent het Belgisch recht over de verdeling van de goederen en het vermogen?	29
5.3 Wat zijn de gevolgen voor de kinderen wat betreft alimentatie?	29
5.4 Hebben kinderen na de echtscheiding het recht om te kiezen bij wie zij willen wonen?	29

6	Gevolgen van echtscheiding volgens de Marokkaanse wetgeving	31
6.1	Wat zijn de gevolgen voor de partners wat betreft alimentatie?	31
6.2	Welke regels kent het Marokkaanse recht over de verdeling van de goederen en het vermogen?	31
6.3	Welke regels kent het Marokkaanse recht over de voogdij en de zorg voor de kinderen na de echtscheiding?	32
6.4	Hebben de kinderen na de echtscheiding het recht om te kiezen bij wie zij willen wonen?	33
7	Belgische wetgeving in Marokko	33
	Hebben de gevolgen van een Belgische echtscheiding gevolgen in Marokko?	33
8	Marokkaanse wetgeving in België	34
	Hebben de gevolgen van een Marokkaanse echtscheiding gevolgen in België?	34
9	Kinderontvoeringen	35
9.1	Wat is de oorzaak van kinderonvoeringen (ouderontvoeringen)?	35
9.2	Hoe kan men kinderonvoeringen vermijden?	35
	VERKLARENDE WOORDENLIJST	36
	NUTTIGE ADRESSEN	40
1	Vlaanderen	41
1.1	Algemeen juridische hulpverlening	41
1.2	Specifieke juridische hulpverlening	42
1.3	Hulpverlening bij kinderonvoeringen	44
1.4	Psychosociale hulpverlening	44
1.5	Religieuze organisaties	45
1.6	Marokkaanse ambassade en consulaten	45
2	Marokko	46
2.1	Hulpverlenende instanties	46
2.2	Belgische ambassade en consulaten	47

INHOUD

HET HUWELIJK

Huwen volgens de Belgische wet

1.1 Wie mag huwen volgens de Belgische wet?

- Alle Belgo-Marokkanen en Marokkanen in België
- Ook mensen zonder papieren kunnen in België een huwelijk aangaan. Ondermeer op basis van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens heeft iedereen, ook mensen zonder wettig verblijf, het recht om een huwelijk aan te gaan. Nadien kunnen zij via gezinshereniging een procedure starten om geldige verblijfsdocumenten te bekomen. Deze procedures nemen veel tijd in beslag en soms moet de illegale partner eerst terug naar het land van herkomst om een visum aan te vragen.
- Je moet 18 jaar oud zijn. Wie jonger is, moet toestemming krijgen van de jeugdrechter.
- Je mag niet gehuwd zijn.
- Je mag niet huwen met verwanten tot in de tweede graad. (dit zijn neven en nichten)
- Beide partners moeten vrij toestemmen.
- Er moeten 2 getuigen zijn.

1.2 Welke papieren zijn nodig om te huwen volgens de Belgische wet?

- Je moet een bewijs van identiteit of nationaliteit (bijvoorbeeld identiteitskaart of reispaspoort) hebben.

- Je moet een bewijs hebben dat je niet gehuwd bent.
- Je moet een bewijs van inschrijving in het bevolkingsregister hebben (aan te vragen bij de burgerlijke stand in je gemeente)
- Je moet een geboorteakte voorleggen. Indien je in Marokko geboren bent, moet je de originele akte aanvragen bij de administratie in je geboorteplaats. Deze akte moet stempels hebben van het Marokkaanse Ministerie, het Belgisch consulaat in Marokko en van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in Brussel. Wie moeilijkheden heeft om aan zijn geboorteakte te geraken, kan naar de vrederechter gaan. Daar kan je de 'toelating om te huwen' of de 'akte van bekendheid' aanvragen.

1.3 Welke rechten en plichten hebben de partners in een Belgisch huwelijk?

De partners moeten samen wonen, elkaar trouw zijn en elkaar bijstaan. Ze mogen de belangen van het gezin niet in gevaar te brengen. De rechten en plichten gelden voor de man en de vrouw.

2

Huwen volgens de Marokkaanse wet

2.1 Wie mag huwen volgens de Marokkaanse wet?

- Alle Marokkanen of Belgomarrokanen of Belgen die huwen met iemand met Marokkaanse nationaliteit.
- Je moet 18 jaar oud zijn. Wie jonger is, moet toestemming van de rechter hebben.

VERANDERING 2004

De huwelijksleeftijd voor meisjes is opgetrokken van 15 jaar naar 18 jaar

- Je mag niet huwen met verwanten in de eerste graad. Dat zijn zus, broer of ouders.
- Beide partners moeten vrij toestemmen.
- De huwelijksvoogd voor een meisje om een huwelijk af te sluiten is afgeschaft. Een meisje hoeft zich bij de huwelijksluiting niet meer te laten vertegenwoordigen door een voogd (meestal haar vader of broer). Ze heeft het recht om zelf haar ja-woord over te brengen.

VERANDERING 2004

De huwelijksvoogd voor meisjes om een huwelijk af te sluiten is geen plicht meer, maar een recht.

- Een meisje moet met een moslim huwen.
- Een jongen mag huwen met een islamitisch, christelijk of joods meisje.
- Voor de volgende bijzondere gevallen

moet de rechter expliciet toestemming geven.

- als één van de partners jonger is dan 18 jaar
 - bij een huwelijk van een krankzinnige of zwakzinnige
 - bij een polygaam huwelijk (voor meer uitleg zie 5.10)
- Er moet een bruidsschat opgenomen worden in de huwelijksakte. Het is niet verplicht om bij het opstellen van de huwelijksakte de bruidsschat reeds volledig te betalen. De man moet wel minimum 3 dirham betalen (ongeveer 1 euro). De bruidsschat komt enkel en alleen de vrouw toe.
 - Er moeten 2 adouls zijn. Dit zijn mannelijke getuigen die gekwalificeerd zijn en benoemd zijn door de Minister van Justitie. Bij het huwelijk vervullen zij, na toestemming van de rechter, een dubbele functie: ze zijn getuige en ze maken de huwelijksakte op.

2.2 Welke papieren zijn nodig om te huwen volgens de Marokkaanse wet?

- Je moet een geboorteakte hebben.
- Je moet een bewijs van 'ongehuwd zijn' voorleggen.
- Beide partners moeten een document hebben waarin staat wie hun ouders zijn. Dat is aan te vragen bij de bestuurlijke autoriteiten van Marokko. In het document staat de volledige naam, de burgerlijke staat, geboortedatum en geboorteplaats, woonplaats of verblijf, voornamen en achternamen van beide ouders van elk van de partners.
- Beide partners moeten een verklaring van een dokter hebben waarin staat dat ze geen besmettelijke ziekte hebben.
- Er is een attest van de procureur-generaal des Konings nodig als één van de partners tot de islam bekeerd is. Dit attest wordt afgeleverd op het consulaat of de ambassade van Marokko of het Islamitisch Centrum in Brussel.

VERANDERING 2004

Alle voorgaande documenten bepalen je huwelijksdossier. Als je dossier volledig is, verleent de rechter toestemming aan de twee adouls om de huwelijksakte op te maken.

2.3. Welke rechten en plichten hebben de partners in een Marokkaans huwelijk?

Een man en een vrouw hebben in een Marokkaans huwelijk niet dezelfde rechten en plichten. In Marokko regelt de wet het seksuele contact tussen man en vrouw. Seksuele betrekkingen zijn enkel binnen het kader van het huwelijk toegestaan.

De vrouw krijgt volgende rechten:

- de man moet haar onderhouden
- in geval van polygamie moet ze een gelijke behandeling krijgen
- de vrouw heeft het recht haar eigen goederen te beheren zonder enige controle van de man.

De man heeft sinds de veranderingen van de Moudawana geen recht meer op gehoorzaamheid van zijn vrouw, wel nog op haar echtelijke trouw.

Bovendien is het gezin voortaan de gezamenlijke verantwoordelijkheid van man en vrouw. Mannen en vrouwen zorgen voor elkaar, de opvoeding van hun kinderen en voor het beheer en onderhoud van de woning.

Het gezin is voortaan een gezamenlijke verantwoordelijkheid van man én vrouw

VERANDERING 2004

De Belgische wet in Marokko

3.1 Erkent Marokko een Belgisch huwelijk wanneer één of beide partners Marokkaans is?

Ja, op voorwaarde dat het Belgisch huwelijk conform de Marokkaanse wetgeving is én afgesloten werd in aanwezigheid van twee moslimgetuigen. Voortaan erkent Marokko dus huwelijken afgesloten in België door Marokkanen of Belgo-Marokkanen. De Belgische huwelijksakte moet dan worden binnengedaan op het Marokkaans consulaat. De Belgische huwelijksakte wordt dan binnen de drie maanden door Marokko erkend. (uitzondering: zie 3.3)

3.2 Welke problemen kunnen ontstaan als je als Belgisch-Marokkaans of Marokkaans koppel enkel voor de Belgische wet gehuwd bent?

Een Belgisch huwelijk en de kinderen die er uit voortkomen, bestaan dan niet voor de Marokkaanse wet.

- De kinderen van het koppel zijn niet erkend in Marokko. Zij hebben bv. geen recht op de erfenis van de ouders.
- De kinderen krijgen de Marokkaanse nationaliteit niet.
- Op vakantie in Marokko zal men het koppel als ongehuwd beschouwen. Dat kan bijvoorbeeld problemen geven bij het huren van een hotelkamer.

3.3 Kan een Marokkaans meisje die voor de Belgische wet gehuwd is met een niet-moslim, haar huwelijk in Marokko laten erkennen?

Neen, bij dit huwelijk is het niet voldoende dat er twee moslimgetuigen aanwezig waren om de Belgische huwelijksakte te laten registreren door Marokko. Dit huwelijk is immers in strijd met een belangrijk principe van het Marokkaans huwelijksrecht nl. het verbod voor een Marokkaans of Belgo-Marokkaans meisje om met een niet-moslim te huwen. Wil dit koppel dat het huwelijk ook in Marokko erkend wordt, dan moet de jongen zich tot de Islam bekeren.

3.4 Kan een Marokkaanse jongen die voor de Belgische wet gehuwd is met een niet-moslim-meisje, zijn huwelijk in Marokko laten erkennen?

Ja, bij dit huwelijk is het voldoende dat er twee moslimgetuigen aanwezig waren om de Belgische huwelijksakte te laten registreren door Marokko. Dit huwelijk is immers niet in strijd met een belangrijk principe van het Marokkaans huwelijksrecht nl. het recht van een Marokkaanse of Belgo-Marokkaanse jongen om met een meisje van christelijke of joodse achtergrond te huwen.

4

De Marokkaanse wet in België

4.1 Erkent België een huwelijk dat volgens de Marokkaanse wet is afgesloten, wanneer één of beide partners Marokkaans zijn?

België erkent elk huwelijk dat aan de Belgische wet voldoet. Een huwelijk voor de Marokkaanse wet (in Marokko of op het Marokkaans consulaat) wordt dus erkend als het aan de vereisten van de Belgische wet voldoet. Vooral de leeftijdsvoorwaarde is hier van belang. Voor de veranderingen van de Marokkaanse familiewetgeving in 2004 kon het gebeuren dat een Marokkaanse huwelijksakte niet erkend werd door België. De reden hiervoor had vaak te maken met het niet respecteren van de huwelijksleeftijd. De huwelijksleeftijd voor meisjes was toen immers verschillend in België en Marokko (18 jaar versus 15 jaar). Nu is zowel in België als Marokko de huwelijksleeftijd voor meisjes 18 jaar. De Marokkaanse huwelijksakte moet wel vertaald en gelegaliseerd worden. Dit document en de huwelijksakte moet je binnen brengen bij de gemeente waar je woont. De ambtenaar van de burgerlijke stand schrijft je huwelijk dan in in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente.

4.2. Kan een koppel in België huwen voor de Marokkaanse wet?

Ja, dat kan op het Marokkaanse consulaat

in België. Een huwelijk op het consulaat verloopt volgens het Marokkaanse recht. Sinds de hervormingen van de Moudawana geldt eveneens het volgende: Huwelijken van Marokkanen of Belgo-Marokkanen, gesloten voor de Belgische wet, worden door Marokko erkend op voorwaarde dat er twee moslimgetuigen zijn bij het huwelijk. Dit houdt in dat je maar slechts één keer hoeft te trouwen (voor de Belgische wetgeving) en dat je dan nadien dit huwelijk laat erkennen door Marokko.

- Wanneer het gaat om koppels waarvan één van beide Belg is of de dubbele nationaliteit heeft (Belgisch en Marokkaans), moeten zij eerst huwen volgens de Belgische wet. Op voorwaarde dat bij hun huwelijk twee moslimgetuigen aanwezig waren, wordt het huwelijk erkend in Marokko.
- Koppels waarvan beide partners de Marokkaanse nationaliteit hebben, zijn niet verplicht om eerst voor de Belgische wet te huwen. Zij kunnen kiezen of ze eerst voor de Marokkaanse wet huwen of eerst voor de Belgische wet en dit door Marokko laten overschrijven. Bij deze koppels moet minstens één van beide partners wettelijk in België verblijven.

Huwelijken van Marokkanen of Belgo-Marokkanen, gesloten voor de Belgische wet, worden door Marokko erkend op voorwaarde dat er twee moslimgetuigen zijn bij het huwelijk.

VERANDERING 2004

5

Enkele aandachtspunten

5.1 Marokkaans huwelijkscontract

Volgens het Marokkaans recht is het huwelijk een overeenkomst tussen twee partijen. Het sluiten ervan vereist het akkoord van beide partijen, in de praktijk meestal ook van beide families. De vrouw is partij bij deze overeenkomst en geen voorwerp van verkoop. Zoals eerder aangehaald, is haar uitdrukkelijke toestemming vereist. Daarnaast kunnen zowel de man als de vrouw in het huwelijkscontract een aantal voorwaarden laten opnemen. Zo kan een vrouw bijvoorbeeld in een huwelijkscontract laten opnemen dat ze buitenshuis mag werken en dat ze het recht heeft op een echtscheiding als haar man bv. een tweede vrouw neemt.

5.2 Maagdelijkheid

De Islamitische maagdelijkheidsnorm houdt in dat noch een meisje noch een jongen geslachtsgemeenschap mag hebben voor het huwelijk. In de praktijk is het echter zo dat deze norm vooral voor meisjes geldt.

Soms kan voor het aangaan van het huwelijk zelfs een maagdelijkheidcertificaat gevraagd worden, dit is echter in geen geval een wettelijke vereiste. Soms wil het meisje zelf een certificaat voorleggen om zich in te dekken tegen haar toekomstige schoonfamilie, mocht

die ooit beweren dat het meisje geen maagd meer was.

5.3 Huwelijksvoogd

5.3.1 Wat is het statuut en de rol van de huwelijksvoogd (wali) in de Marokkaanse wet?

De vrouw sluit vanaf februari 2004 zelf een huwelijksvereenkomst. Vroeger gebeurde dit niet, toen moest de vrouw zich laten vertegenwoordigen door haar huwelijksvoogd. De huwelijksvoogd of 'wali' bracht de toestemming van de vrouw over. Meestal was dit haar vader of meerderjarige broer.

Nu is de huwelijksvoogd dus geschrapt uit het Marokkaanse personen- en familierecht. Het is evenwel nog steeds een recht van de vrouw; ze kan haar vader of broer aanstellen als huwelijksvoogd om haar toestemming bij het huwelijk over te brengen, maar het is dus geen wettelijke verplichting meer. Dit heeft vooral als voordeel dat meisjes nu expliciet hun ja-woord kunnen overbrengen bij het huwelijk en niet meer afhankelijk zijn van hun vader of hun broer om een huwelijk te kunnen afsluiten.

Hoewel het geen wettelijke verplichting meer is, zal het meisje, als het huwelijk plaatsvindt in een sfeer van familiale goedkeuring, vaak willen dat haar vader of broer de rol van huwelijksvoogd op zich neemt.

5.3.2 Wie kan huwelijksvoogd zijn?

Enkel mannen mogen voogd zijn en de voogd moet meerderjarig zijn. De keuze van de wali is zeer streng geregeld door het Marokkaans recht. De vader komt als eerste, hierna komen de broers, de zonen van die broers, de grootvader of andere mannelijke familieleden langs vaderszijde en verder, de rechter en ten slotte kan elke moslim in aanmerking komen om voogd te zijn.

(Indien de vrouw reeds een zoon heeft, krijgt die voorrang boven haar vader)

5.4 Gedwongen huwelijk

5.4.1 Is het mogelijk een meisje te dwingen om te huwen?

Nee, men kan een meisje wettelijk gezien niet dwingen. Zowel in het Marokkaans als in het Belgisch recht is het noodzakelijk dat het meisje instemt met het huwelijk. Het kan haar op geen enkele manier worden opgedrongen door haar ouders of familie.

Toch loopt het in de praktijk soms anders. Een meisje kan soms zeer moeilijk weigeren als haar familie een echtgenoot kiest. Maar wettelijk gezien kan een meisje niet gedwongen worden en moet ze uitdrukkelijk haar toestemming geven.

5.4.2 Wat als het meisje toch gedwongen wordt om te huwen in België?

Volgens de wet is het niet mogelijk een meisje te dwingen om te huwen. Toch is er in de praktijk vaak een grote druk van de familie. Een meisje kan niet altijd haar wil doordrukken. Dan verliest ze immers de steun van haar ouders. Bij een conflict kan het meisje beroep

doen op een bemiddelaar. Er wordt best iemand gekozen die door zowel het meisje als door haar familie vertrouwd wordt. Zij kan ook beroep doen op één van de vele welzijnscentra in Vlaanderen voor begeleiding of op Medetfoon, een telefonische hulplijn voor en door allochtonen (zie nuttige adressenlijst).

5.4.3 Wat als het meisje toch gedwongen wordt om te huwen in Marokko?

Volgens de Marokkaanse wet is het wettelijk gezien niet mogelijk om een meisje te dwingen te huwen en moet ze uitdrukkelijk haar toestemming geven. Toch gebeurt het in de praktijk dat tijdens de vakantiemaanden in Marokko het meisje door de familie onder druk wordt gezet om te huwen. Volgende (preventieve) maatregelen kunnen eventueel genomen worden:

- Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat het meisje steeds de eigen verblijfsdocumenten (identiteitskaart en reis-paspoort) in haar bezit heeft of toch minstens een kopie ervan!
- Eveneens kan het meisje een aantal mensen in haar omgeving of bepaalde instanties op de hoogte brengen van het feit dat zij vreest in Marokko achtergelaten of uitgehuwelijkt te worden. Deze kunnen dan bij een verdacht lang wegblijven van het meisje alarm slaan.
- In Marokko zelf kan men ook contact opnemen met een aantal vrouwenorganisaties die vertrouwd zijn met deze problematiek. Men kan ook beroep doen op het Belgisch consulaat in Marokko. (zie nuttige adressen)
- Heeft het huwelijk toch plaatsgevonden dan kan men eens terug in België contact opnemen met de Cel/Meldpunt schijnhuwelijken (zie nuttige adressen)

5.4.4 Wat gebeurt er als een meisje kan bewijzen dat ze gedwongen werd te huwen?

Als ze kan aantonen dat ze niet wilde huwen, kan het huwelijk nietig verklaard worden. Dat kan heel lang duren. Men doet dan best beroep op gespecialiseerde advocaten. In eerste plaats kan ze contact opnemen met de cel uithuwelijking (zie nuttige adressen).

Heeft het gedwongen huwelijk in Marokko plaatsgevonden, dan kan het meisje, eens terug in België, contact opnemen met de Cel/Meldpunt schijnhuwelijken. Deze schakelen het parket in of brengen de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) in Brussel op de hoogte. DVZ kan op basis van dit verhaal beslissen om het visum van de partner in Marokko ofwel te vertragen of wel niet toe te staan; dit via diplomatieke wegen met de consulaten ter plaatse. De partner kan dan niet naar België komen in het kader van gezinshereniging.

5.5 Gearrangeerd huwelijk

5.5.1 Wat is een gearrangeerd huwelijk?

Het huwelijk wordt bekeken als een overeenkomst tussen man en vrouw, die wordt goedgekeurd door beide families. In Marokko leven mannen en vrouwen meestal gescheiden. Daarom 'arrangeren' families vaak een huwelijk. De familie stelt een partner voor aan het meisje. Zij kan dan toestemmen of weigeren om die man te huwen.

5.5.2 Is een gearrangeerd huwelijk een gedwongen huwelijk?

Nee. Voor een gearrangeerd huwelijk moet het meisje haar expliciete toestemming geven en kan zij, de door haar ouders of familie voorgestelde partner, weigeren.

5.6 Schijnhuwelijken

5.6.1 Wat is een schijnhuwelijk?

Een schijnhuwelijk is een overeenkomst tussen twee mensen waarbij het niet de bedoeling is door het huwelijk een duurzaam samenleven op te starten. Er zijn andere voordelen bij betrokken (vb. geldige verblijfsdocumenten bekomen).

Een schijnhuwelijk is strafbaar. Het huwelijk en de gevolgen ervan (de bekomen verblijfsdocumenten) worden nietig verklaard.

Soms weet één van beide partners niet dat de andere partner hem/haar enkel en alleen huwt omwille van de papieren. Hierbij spreken we nog steeds van een schijnhuwelijk.

5.6.2 Is een schijnhuwelijk een gedwongen huwelijk?

Nee, sommige mensen gaan een huwelijk aan voor de papieren. Wanneer beide partners er bewust voor kiezen om een huwelijk aan te gaan enkel met het oog op geldige verblijfsdocumenten of omwille van andere materiële of financiële voordelen, dan is dit geen gedwongen huwelijk. Uitzonderlijk kan het gebeuren dat een meisje/jongen gedwongen wordt om te huwen met een partner uit het land van herkomst enkel met het oog op het verlenen van een geldige papieren aan deze partner.

5.7 Bruidsschat

5.7.1 Wat is een bruidsschat volgens de Marokkaanse wet?

De bruidsschat zijn alle goederen die de echtgenoot bij het huwelijk aan zijn vrouw geeft. Daarmee toont hij aan dat hij wil huwen, een gezin wil stichten en in wederzijdse genegenheid wil leven. De echtgenoot geeft de bruidsschat aan zijn toekomstige echtgenote. De bruidsschat kan alles zijn wat in de handel te krijgen is, behalve zaken die verboden zijn in de islam (alcohol of varkensvlees).

5.7.2 Is de bruidsschat verplicht volgens de Marokkaanse wet?

Ja. De bruidsschat moet opgenomen worden in de huwelijksakte. Volgens de wet is het verboden om zonder bruidsschat te huwen, zelfs wanneer de beide families daarover een akkoord hebben. In de Belgische huwelijksakte, die men achteraf kan laten erkennen door de Marokkaanse autoriteiten, hoeft men niets over deze afspraken in verband met de bruidsschat te zeggen. Het gebrek aan een expliciete vermelding naar een bruidsschat in de Belgische huwelijksakte, zal deze daarom niet ongeldig maken. Wat de huwelijksakte wel ongeldig maakt, is een expliciete weigering van de bruidsschat.

5.7.3 Hoeveel bedraagt de bruidsschat en wanneer moet hij betaald worden?

Het minimumbedrag voor een bruidsschat bedraagt naar gewoonte 3 dirham. Er is geen maximum. In de Marokkaanse gemeenschap is er wel een bepaalde prijs de gewoonte. In België is dat meestal tussen 1.000 en 3.000 euro.

Het volledige bedrag van de bruidsschat moet niet onmiddellijk (bij het akkoord over het huwelijk) betaald worden. Een deel mag later betaald worden, na de consummatie van het huwelijk.

5.7.4 Is de bruidsschat enkel voor de vrouw of ook voor de huwelijksvoogd?

De bruidsschat is volledig eigendom van de vrouw. De vrouw mag zelf kiezen wat ze er mee doet. De huwelijksvoogd (wali) mag niets ontvangen van de bruidsschat, zelfs niet wanneer hij de vader van het meisje is. Ook haar echtgenoot mag geen eisen stellen in ruil voor de bruidsschat. Hij mag geen uitzet, geen wederdienst of materiële zaken vragen.

5.8 Gemengd huwelijk

5.8.1 Wat is een gemengd huwelijk?

De term 'gemengd huwelijk' heeft verschillende betekenissen. In deze brochure spreken we over een gemengd huwelijk wanneer de partners een ander geloof en/of een andere nationaliteit hebben.

5.8.2 Wat zegt de Belgische wet?

Voor de Belgische wet is er geen enkel probleem om te huwen als de partners een verschillend geloof of een verschillende nationaliteit hebben.

5.8.3 Wat zegt de Marokkaanse wet?

Volgens de Marokkaanse wet mogen moslimmeisjes alleen huwen met een moslim. Een man mag volgens de Koran enkel huwen met een islamitisch, joods of christelijk meisje. Er wordt dus geen onderscheid gemaakt naar nationaliteit, maar wel naar geloof.

5.8.4 Hoe kan een Marokkaans of Belgo-Marokkaans meisje volgens de Marokkaanse wet toch huwen met een jongen die geen moslim is?

De jongen moet zich bekeren. Pas na zijn bekering tot de islam kunnen ze huwen voor de Marokkaanse wetgeving. De procureur-generaal bij het Hof van Beroep in Marokko moet zijn toestemming geven om te huwen. Deze toestemming wordt afgeleverd door het consulaat of de ambassade van Marokko. Ook het Islamitisch Centrum in Brussel kan een attest van bekering afleveren. (zie nuttige adressen)
In de praktijk staat een meisje vaak onder druk van de familie wanneer ze wil huwen met een jongen die geen moslim is. Zelfs wanneer de jongen zich tot de islam bekeert, blijft er grote sociale druk om het niet te doen.

5.8.5 Een Belgisch meisje huwt met een Marokkaanse jongen. Onder welke wet valt ze?

Wanneer ze in België huwt, geldt de Belgische wet. Wanneer ze volgens de Marokkaanse wet huwt, is het huwelijk ook in Marokko geldig. In dat geval valt de Belgische vrouw in Marokko en op het Marokkaanse consulaat onder de Marokkaanse wet.

5.9 Polygamie

5.9.1 Mag een man in Marokko meer dan één vrouw hebben (= polygamie)? Wat zegt de Marokkaanse wet?

Volgens de wet mag een man in Marokko meer dan één vrouw hebben. Hij mag met maximum 4 vrouwen huwen. Dit noemt men polygamie.

De rechter moet wel uitdrukkelijk toestemming geven voor dit tweede huwelijk. De man is ook verplicht zijn eerste vrouw in te lichten. Zijn eerste vrouw moet toestemming geven voor de 'tweede vrouw'. Ook de tweede vrouw moet ervan op de hoogte zijn dat er reeds een 'eerste vrouw' is. De verschillende vrouwen moeten een gelijke behandeling krijgen. De man moet ook serieuze redenen hebben alvorens hij een tweede vrouw mag nemen vb. als de eerste vrouw geen kinderen kan krijgen.

De rechter kan geen toestemming geven als in de huwelijksakte is vastgelegd dat de eerste vrouw een tweede huwelijk niet accepteert. De vrouw wiens echtgenoot een tweede vrouw neemt, heeft het recht op echtscheiding op grond van de geleden schade.

Polygamie werd dus niet verboden in de nieuwe Moudawana, maar onderworpen aan 'draconische voorwaarden'

VERANDERING 2004

5.9.2 Is polygamie in België mogelijk? Wat zegt de Belgische wet?

Polygamie is in België verboden. Een tweede huwelijk van een Marokkaanse man wordt nooit erkend. Hij kan dit huwelijk ook nooit in België sluiten. De man kan wel een tweede keer huwen in Marokko (zie voorwaarden 5.9.1)

Hij is verplicht de tweede vrouw te onderhouden. Zij komt echter nooit in aanmerking voor een wettelijke verblijfsvergunning in België, zolang de man gehuwd blijft met zijn eerste vrouw. Bij een tweede huwelijk ontstaan er vaak

problemen over het huis en de andere bezittingen in Marokko. Volgens de wet in Marokko geldt immers een strikte scheiding van goederen. Alles wat niet uitdrukkelijk van de vrouw is, is van de man. Wanneer een Marokkaanse man een tweede vrouw neemt, blijft de eerste vrouw vaak in België terwijl de tweede vrouw in Marokko woont. De tweede vrouw woont dan in het huis dat eigendom is van de man en zijn eerste vrouw. Bij de eerste vrouw leidt dit vaak tot groot ongenoegen en onmacht. De enige oplossing hiervoor is dat de vrouw strikter toeziet op de aankopen in het gezin. Wanneer de grote aankopen ook op haar naam staan, kan zij er altijd aanspraak op maken.

5.9.3 Hoe kan een Belgisch-Marokkaanse vrouw zich beschermen tegen polygamie wanneer ze gehuwd is met een Marokkaanse man?

De vrouw kan in het huwelijkscontract een voorwaarde opnemen. Daarin kan staan dat haar man geen andere vrouw zal huwen. Anders heeft de vrouw het recht om te scheiden.

Toch gebeurt het dat een Belgisch-Marokkaanse vrouw het slachtoffer wordt van polygamie. De man huwt in Marokko stiekem met een tweede vrouw.

Dit is in principe sinds de hervormingen van de Moudawana niet meer mogelijk: de eerste vrouw in België moet op de hoogte zijn van de huwelijksplannen van haar man en ze moet haar toestemming geven; ook de tweede vrouw moeten weten dat er al een 'eerste vrouw' is.

Bovendien moet de man redenen aange-

ven voor dit polygaam huwelijk en moet de rechter zijn toestemming verlenen!

5.10 Holebi-huwelijken

5.10.1 Wat zegt de Belgische wet?

In België is het mogelijk dat partners van hetzelfde geslacht huwen, ongeacht nationaliteit.

(meer info holebifederatie, zie nuttige adressenlijst)

5.10.2. Wat zegt de Marokkaanse wet?

In de Marokkaanse wetgeving is er geen sprake van holebi-huwelijken. In Marokko en voor de Marokkaanse wet op het consulaat kan je dus niet huwen met iemand van hetzelfde geslacht. Een Belgisch holebi-huwelijk van een Belg-Marokkaanse koppel wordt bijgevolg in Marokko nooit erkend.

5.11 Religieus huwelijk

Het gebeurt dat partners niet voor de wet huwen, maar enkel een religieus Islamitisch huwelijk sluiten. Dit kan zowel in Marokko als in België. Voorwaarde is dat beide partners moslim zijn of zich tot de Islam bekeerd hebben.

Religieuze huwelijken hebben geen wettelijke gevolgen, noch voor de Belgische wet noch voor de Marokkaanse wet. Dit houdt in dat je zowel voor de Marokkaanse als de Belgische wetgever als ongehuwd wordt beschouwd. Dit heeft gevolgen voor o.a. jullie kinderen en de goederen die jullie tijdens het huwelijk verzamelen.

DE ECHTSCHIEDING

1

Scheiden volgens de Belgische wet

1.1 Wie kan scheiden volgens de Belgische wet?

Iedereen die in België verblijft, ongeacht nationaliteit. Vanaf het moment dat één van de personen zijn officiële domicilie in België heeft, kan het huwelijk, door België erkend, voor de Belgische wet ontbonden worden.

1.2 Waar kan men terecht bij problemen in het huwelijk?

Soms zijn er problemen in een huwelijk die men niet zelf kan oplossen. Niet iedereen wil dadelijk een echtscheiding. Om problemen op een wettelijke manier aan te pakken, kan men maatregelen vragen aan de vrederechter. Men kan een regeling treffen over volgende zaken:

- Wie blijft wonen in het huis waar men samenwoont?
- Wie zorgt voor de kinderen? Wie heeft het ouderlijke gezag? Waar verblijven de kinderen en hoe wordt de omgang met de andere ouder geregeld? Wie betaalt onderhoudsgeld?
- Hoeveel onderhoudsgeld moet betaald worden voor de partner?
- Wie betaalt de schulden af?
- Wie mag de meubelen, de auto, enzovoort gebruiken?
- Men kan een inventaris laten maken door een notaris.

De man en de vrouw zijn verplicht om

samen aanwezig te zijn bij de vrederechter. De vrederechter zal eerst proberen om ze te verzoenen. Als dat lukt, schrijft hij een proces-verbaal. Komen de man en vrouw toch niet overeen dan mogen beide echtgenoten een paar weken nadien een vonnis verwachten, een gerechtsbrief met daarin de bevolen maatregelen.

De vrederechter beslist vrij over hoe lang deze maatregelen gelden, maar deze procedure leidt nooit tot een echtscheiding.

1.3 Hoe kan men volgens de Belgische wet scheiden?

In België zijn 3 manieren van echtscheiding mogelijk.

1.3.1 Echtscheiding met onderlinge toestemming

Om met onderlinge toestemming te kunnen scheiden, moet men 20 jaar of ouder zijn en minstens 2 jaar gehuwd zijn. Bij een echtscheiding met onderlinge toestemming moeten de partners een overeenkomst maken. Daarin moeten ze alles regelen over het huis, de kinderen, de erfenis,... De overeenkomst wordt opgesteld door een advocaat. Indien de partners samen eigenaar zijn van een onroerend goed (grond, huis,...) dat moet verdeeld worden, is de tussenkomst van de notaris noodzakelijk. Bij een echtscheiding met onderlinge

toestemming blijft de regeling voor beide partners voor altijd geldig. Enkel de regeling over de kinderen kan, in het belang van de kinderen, gewijzigd worden. Wanneer de partners akkoord zijn over de regeling, kunnen ze de procedure voor de rechtbank inzetten. Ze moeten hun voorstel tot scheiding doen en een verzoekschrift neerleggen bij de Rechtbank van Eerste Aanleg. Zij moeten twee maal voor de rechtbank verschijnen. Daarna volgt een uitspraak van de rechter.

1.3.2 Echtscheiding op grond van feiten

Men kan naar de rechtbank stappen en zich laten vertegenwoordigen door een advocaat als de partner schuldig is aan overspel, geweld, mishandeling of grove beledigingen.

De feiten moeten bewezen zijn door o.a. processen-verbaal van de politie of medische attesten. Bij een echtscheiding op grond van feiten is de vaststelling van de schuld bepalend om na de echtscheiding te bepalen wie alimentatie krijgt. De partners hebben er dus alle belang bij om elkaar de schuld te geven en verdacht te maken. Het resultaat is vaak een weinig elegant gevecht. De procedure wordt ingeleid met een dagvaarding via een gerechtsdeurwaarder. In de dagvaarding staan alle feiten waarom een partner een echtscheiding vraagt. Tevens kunnen voorlopige maatregelen worden vermeld. De rechter kan beslissingen nemen over het gebruik

van het huis of een regeling voor de kinderen.

De partners moeten niet zelf voor de rechtbank verschijnen, tenzij de rechtbank dit uitdrukkelijk vraagt. Er volgt een uitspraak door de rechter.

1.3.3 Echtscheiding op basis van 2 jaar feitelijke scheiding.

Partners die 2 jaar niet meer officieel samenwonen, kunnen scheiden. Om te mogen scheiden moet men de schuld van de partner kunnen aantonen. Dat kan men bewijzen met uittreksels uit het bevolkingsregister, met fiscale en sociale documenten of met getuigen. De procedure is dezelfde als bij de echtscheiding op grond van feiten. Eerst komt de dagvaarding via de gerechtsdeurwaarder. In de dagvaarding staan alle feiten waarom een partner een echtscheiding vraagt. In de dagvaarding kunnen ook reeds voorlopige maatregelen staan. De rechter kan beslissingen nemen over het gebruik van het huis of een regeling voor de kinderen. Ook bij een echtscheiding op basis van 2 jaar feitelijke scheiding moeten de partners niet voor de rechtbank verschijnen, tenzij de rechtbank dit uitdrukkelijk vraagt. Er volgt een uitspraak door de rechter.

2

Scheiden volgens de Marokkaanse wet

2.1 Wie mag volgens de Marokkaanse wet scheiden?

Alle Marokkanen en Belgo-Marokkanen. Ook Belgische vrouwen die voor de Marokkaanse wet gehuwd zijn met een man van Marokkaanse origine kunnen voor de Marokkaanse wet hun huwelijk ontbinden.

2.2 Hoe kan men volgens de Marokkaanse wet scheiden?

De Marokkaanse wet kent 4 manieren van echtscheiding. Elk heeft zijn eigen voorwaarden en procedures. Sinds de ingang van de nieuwe Moudawana in februari 2004 zijn er wat betreft deze verschillende echtscheidingsvormen een aantal zaken veranderd. Er is ook een nieuwe vorm toegevoegd. In de nieuwe Marokkaanse familiewetgeving is er ook sprake van 'echtscheiding met onderlinge toestemming'.

2.2.1 De verstoting (talaq)

De verstoting is een exclusief recht van de man. De man beslist in dit geval éézijdig om de huwelijksband te beëindigen.

Deze verstoting is, vanwege haar vrouw-onvriendelijk karakter, sinds enkele jaren de meest bekritiseerde vorm van huwelijksontbinding. De vrouw kon immers van de ene op de andere dag

verstoten worden door haar man, zonder dat ze hiervan zelfs verwittigd werd.

Verstoting wordt aan strengere voorwaarden onderworpen om de rechten van de vrouw te respecteren.

VERANDERING 2004

De veranderingen in de Moudawana moeten het recht garanderen voor de vrouw om gehoord te worden als haar man haar wil verstoten.

Zo werd verstoting aan strengere voorwaarden onderworpen en vervangen door een rechterlijke echtscheiding:

- alle rechten van de vrouw moeten gerespecteerd worden. De vrouw moet verwittigd worden van de procedure en haar aanwezigheid is vereist.
- de woordelijke verstoting is niet meer in voege. Vroeger kon de man het huwelijk ontbinden door simpelweg driemaal 'ik verstoot' je te zeggen. Dit kan niet meer.
- de verstoting vindt plaats voor een rechter. Vroeger konden de adouls de verstotingsakte zonder rechterlijke toestemming opmaken. Nu wordt heel de procedure in de rechtbank doorlopen. En moet de rechter zijn toestemming geven om de verstotingsakte op te maken. De taak van de adouls is louter administratief geworden. De rechter moet er ook op toezien dat de rechten van de vrouw en de eventuele kinderen gerespecteerd worden.

Omdat verstoting nu onder de bevoegdheid van de rechter valt, worden de mogelijkheden tot verzoening versterkt. De rechter is namelijk verplicht om 2 verzoeningspogingen in te lassen vooraleer hij de toestemming geeft tot verstoting.

Het huwelijk wordt niet onmiddellijk ontbonden. Er is een wettelijke wachttijd van 3 maanden. Die periode noemt men de 'idda-periode'. Gedurende deze periode moet blijken dat de vrouw niet zwanger is. Tijdens deze periode blijven de wederzijdse plichten van de echtgenoten bestaan. De man is dus verplicht om zijn vrouw te onderhouden. Hij verliest wel het recht op seksuele betrekkingen.

Blijkt dat de vrouw wél zwanger is, dan heeft zij nog recht op onderhoud tot het einde van de zwangerschap.

Kan een vrouw verstoten worden zonder haar toestemming?

Nee. Volgens het nieuwe Marokkaans familiewetgeving is de toestemming en de aanwezigheid van de vrouw nodig om een verstoting uit te spreken. De verstoting is nog wel het exclusieve recht van de man. Maar de vrouw moet wel verwittigd en gehoord worden zodat haar rechten gerespecteerd kunnen worden.

2.2.2 Verstoting tegen compensatie (khol)

Volgens de Marokkaanse wet kan een huwelijk in onderling overleg worden ontbonden. De vrouw vraagt dan aan de man om haar te verstoten. Ze biedt hem voor die verstoting een vergoeding aan, meestal geld of goederen.

Gewoonlijk scheldt zij de man het niet betaalde deel van de bruidsschat kwijt.

2.2.3 Echtscheiding door optie (tamlik)

Bij deze vorm van echtscheiding geeft de man aan zijn vrouw het recht om hem te verstoten. Dit kan enkel wanneer de voorwaarden hiervoor werden opgenomen in het huwelijkscontract. De vrouw heeft dan, onder bepaalde voorwaarden, het recht haar man te verlaten. Ze kan bijvoorbeeld scheiden wanneer de man een tweede vrouw neemt of wanneer hij haar verbiedt om buitenshuis te werken.

2.2.4 Wettelijke echtscheiding

Enkel de rechter mag beslissen over een wettelijke scheiding. Meestal doet hij dat op verzoek van de vrouw. De redenen waarvoor de vrouw de echtscheiding kan aanvragen, zijn beperkt.

- Wanneer de man zijn onderhoudsplicht niet naleeft.
- Wanneer de man een ernstig gebrek of besmettelijke ziekte heeft en de andere verplichtingen binnen het huwelijk in het gedrang komen.
- Op grond van lichamelijke mishandeling en bij beledigingen.
- Op grond van afwezigheid van de man gedurende minstens 1 jaar.
- Op grond van verwaarlozing of de eed van onthouding. Dit wil zeggen dat de man zijn vrouw verwaarloost of de eed aflegt dat hij niet aan haar intieme behoeften voldoet.

Ook de man kan een wettelijke echtscheiding aanvragen. Het is echter wel zo dat alle vijf echtscheidingsgronden door de vrouw aangewend kunnen

worden, terwijl dat de man zich hier slechts op één van de vijf gronden kan beroepen. (de echtscheiding op grond van een vernietigend gebrek bij één van de echtgenoten).

De **procedure** verloopt als volgt.

- Indien de vrouw onmiddellijk een overtuigend bewijs levert, kan de rechter het huwelijk ontbinden. Hij doet eerst wel een poging tot verzoening.
- Indien de vrouw haar klacht niet overtuigend kan bewijzen maar toch aandringt op een echtscheiding, probeert de rechter te bemiddelen. Indien deze poging niet slaagt, kan hij alsnog de echtscheiding uitspreken.
- Indien de man langdurig afwezig is, is het niet mogelijk om zich te verzoenen. De man krijgt nog een kans om zich te herpakken. Hij krijgt bericht over het verzoek tot ontbinding van het huwelijk. Hij moet dan binnen een bepaalde termijn terugkomen of zijn vrouw bij zich laten komen. Indien hij niets laat weten of niet te vinden is, ontbindt de rechter na verloop van tijd het huwelijk.

In de praktijk is het voor vrouwen vaak erg moeilijk om op deze manier te scheiden.

- Ze moeten het juiste bewijs leveren om te kunnen scheiden.
- Deze vorm van echtscheiding duurt vaak erg lang. Er moet immers eerst een poging tot verzoening zijn en er zijn verschillende mogelijkheden tot uitstel.
- Men moet de nodige kennis van het recht hebben en vertrouwd zijn met

de wereld van rechters en advocaten.

- Men moet over voldoende financiële middelen beschikken voor een advocaat.

Sinds de nieuwe Moudawana is de procedure voor een wettelijke echtscheiding versoepeld en zou deze normaal gezien minder lang duren. Binnen de zes maanden moet het huwelijk ontbonden worden.

De procedures voor een wettelijke echtscheiding zijn versoepeld. De duur van de procedure is maximum 6 maanden.

VERANDERING 2004

2.2.5 Echtscheiding met onderlinge toestemming.

Sinds februari 2004 is een nieuwe vorm van echtscheiding van kracht: de echtscheiding onderlinge toestemming. Ook hiervoor is de toestemming van de rechter vereist. Deze nieuwe vorm van echtscheiding is zeer voordelig voor de vrouw daar ze bij de andere vormen de rechter moet overtuigen van haar redenen om uit de echt te scheiden. Hier is dat echter niet het geval, men moet geen grond aantonen, het akkoord om te scheiden is voldoende.

Echtscheiding onderlinge toestemming is ingevoerd in de Marokkaanse familiewetgeving.

VERANDERING 2004

B

Belgische wet in Marokko

3.1 Erkent Marokko een Belgische echtscheiding?

Nee. Als beide partners enkel de Marokkaanse nationaliteit bezitten, moet men opnieuw scheiden in Marokko. Alleen een Marokkaanse rechter kan een Marokkaans huwelijk ontbinden. Het verzoek moet dan ook ingediend worden bij de familierechtbank. Het echtscheidingsverzoek wordt behandeld door de familierechter in aanwezigheid van de twee adouls. Er is verplicht een verzoeningspoging. Men kan wel vanuit België een advocaat in Marokko een volmacht geven om de procedure ter plaatse te doorlopen.

Ja. Als de partners naast de Marokkaanse ook de Belgische nationaliteit hebben. De Belgische echtscheidingsakte moet in Marokko door een Marokkaanse rechter erkend worden met een advocaat ter plaatse als één of beide partners naast de Marokkaanse ook de Belgische nationaliteit bezitten. Op het consulaat kan men wel een lijst van advocaten raadplegen. Bij verzoek tot erkenning van de Belgische echtscheiding is het belangrijk dat deze echtscheiding niet in strijd is met de principes van het Marokkaanse echtscheidingsrecht. Zo wordt een scheiding waarbij de voogdij enkel aan de moeder wordt toegestaan niet erkend. Een geaccepteerde reden is duurzame ontwrichting. Belangrijk hierbij is de

rechter te vragen om dit in het vonnis te omschrijven. Het is ook van belang om verzoeningspogingen op te nemen.

3.2 Welke problemen ontstaan er door het feit dat Marokko een Belgische echtscheiding niet erkent?

Voor de Marokkaanse wet blijft men nog steeds gehuwd, ook al is men voor de Belgische wet gescheiden. Dit heeft gevolgen, zowel voor de man als voor de vrouw.

- De man is nog steeds gehuwd volgens Marokkaans recht. Hij moet dus aan al zijn plichten voldoen. Hij moet zijn vrouw onderhouden en is verantwoordelijk voor haar huisvesting, eten en kledij.
- De vrouw behoudt het recht om te erven van haar man. Anderzijds kan ze niet opnieuw huwen. Zolang haar eerste huwelijk volgens Marokkaanse recht niet ontbonden is, pleegt zij bigamie. Wanneer ze naar Marokko gaat, kan ze daarvoor vervolgd worden.
- De man behoudt het gezag over de kinderen binnen het Marokkaans grondgebied. Hij kan dus alles bepalen. Dat geldt overigens ook bij een Marokkaanse scheiding. (zie hoofdstuk 3)

3.3 Wat moet men doen opdat de echtscheiding ook in Marokko erkend wordt?

Men moet naar Marokko gaan om ook daar te scheiden of een advocaat ter plekke aanstellen die de procedure doorloopt.

België en Marokko voeren reeds enige tijd onderhandelingen om dit probleem op te lossen. Hiervoor zijn bilaterale akkoorden nodig. De bedoeling is dat een echtscheiding in België door Marokko erkend wordt en omgekeerd.

3.4 Kan men in België voor de Marokkaanse wet scheiden?

Nee. Men kan op het consulaat de procedure niet doorlopen, de echtscheiding moet in Marokko zelf gebeuren worden. Men moet zelf naar Marokko gaan of een advocaat ter plekke een volmacht geven.

4

Marokkaanse wet in België

4.1 Erkent België een echtscheiding die in Marokko is uitgesproken wanneer één of beide partners Marokkaans is?

Indien één van de partners of beiden Belg zijn (dubbele nationaliteit) moet de procedure om te scheiden in België worden overgedaan.

Indien beide partners Marokkaans zijn, hangt de erkenning in België af van het soort echtscheiding. Dit soort zaken wordt geregeld door het Internationaal Privaatrecht: een reeks van regels die bepalen wanneer men in België al dan niet regels van andere wetgevingen in acht gaat nemen. Wat betreft verstoting en echtscheiding bij Marokkaanse inwoners in België geldt het volgende:

- Bij echtscheiding op vraag van de vrouw (khol, tamlik en wettelijke scheiding) is er meestal geen probleem. Deze echtscheiding komt overeen met de Belgische echtscheiding met onderlinge toestemming. Er is immers een gezamenlijk akkoord van beide partijen nodig. De verstotingsakte wordt dan erkend als definitieve scheiding.
- Bij een éézijdige verstoting (talaaq) eist België eerst de instemming van de vrouw. Pas dan wordt de verstotingsakte erkend als akte van echtscheiding.

4.2 Kan dit voor problemen zorgen in België?

Ja. Wie in Marokko gescheiden is, en niet in België, kan alleen in Marokko opnieuw huwen. De nieuwe partner kan dan niet naar België komen in het kader van de gezinshereniging.

4.3 Kan men in België verstoten worden?

Nee. In België kan enkel de rechter een huwelijk ontbinden. Verstoting is geen erkende vorm van echtscheiding in België. Een Marokkaanse vrouw kan dus in feite nooit de term 'verstoten' op haar identiteitskaart hebben.

4.4 Kan men in België op het consulaat verstoten worden?

Nee. In België zijn enkel de Belgische rechtbanken bevoegd om een huwelijk te ontbinden.

4.5 Kan een Belgische man zijn Marokkaanse vrouw verstoten?

Nee. België erkent de éézijdige verstoting niet als echtscheidingsvorm. Marokkaanse mannen kunnen alleen in Marokko hun vrouw verstoten.

GEVOLGEN VAN ECHTSCHIEDING

5

Gevolgen van echtscheiding volgens de Belgische wetgeving

5.1 Wat zijn de gevolgen voor de partners wat betreft alimentatie?

Het is de bedoeling dat beide partners na de echtscheiding zo veel mogelijk kunnen blijven leven volgens de levensstandaard die ze gewend waren. Een levensstandaard die man en vrouw meestal samen hebben opgebouwd. Daarbij mag men niet vergeten dat het huwelijk, zeker als er kinderen zijn, de onderlinge taakverdeling tijdens het huwelijk vaak sterk beïnvloedt: één van de partners heeft waarschijnlijk minder buitenshuis gewerkt (geld verdiend). Daarom voorziet de wet dat partners ook na echtscheiding voor elkaar blijven 'zorgen' in financiële zin. Meestal houdt dit in dat de man alimentatie aan de vrouw betaalt.

5.2 Welke regels kent het Belgisch recht over de verdeling van de goederen en het vermogen?

Algemeen voorziet de Belgische wet een zo billijk mogelijke verdeling van de goederen. Verschillende factoren spelen een rol:

Aard van het huwelijkscontract (met of zonder gemeenschap van goederen), aard van de echtscheiding, het al dan niet hebben van kinderen, bij welke ouder deze kinderen gaan wonen en de algemene financiële situatie van de

partners.

Bij de verdeling van onroerende goederen is meestal de tussenkomst van de notaris vereist.

5.3 Wat zijn de gevolgen voor de kinderen wat betreft alimentatie?

De onderhoudsplicht van beide ouders t.a.v. hun kinderen, ook na hun echtscheiding is van de openbare orde. Concreet betekent dit dat de ouders hiervan geen afstand kunnen doen. Elke ouder kan op ieder ogenblik een onderhoudsbijdrage vorderen van de andere als deze niet spontaan bijdraagt in het onderhoud van de kinderen. Ouders kunnen met andere woorden niet rechtsgeldig onderling overeenkomen dat de ene ouder afstand doet van zijn onderhoudsplicht zodat hij niet meer gebonden is aan het bijdragen in het onderhoud van het kind. Men mag niets overeenkomen dat de belangen en de rechten van de kinderen zou benadelen.

5.4 Hebben kinderen na de echtscheiding het recht om te kiezen bij wie zij willen wonen?

Vanaf de leeftijd van 12 jaar wordt er doorgaans rekening gehouden met de keuze van de kinderen. Meestal komen

de kinderen bij de moeder terecht. De Belgische wet voorziet ook een regeling van co-ouderschap. De essentie hiervan is dat beide ouders, in geval ze niet meer samenleven, toch hun verantwoordelijkheid blijven opnemen voor de opvoeding van het kind. Beslissingen i.v.m. het kind worden nog steeds samen genomen. Dit co-ouderschap wordt verder gerealiseerd doordat het kind afwisselend bij beide ouders verblijft en dit op een evenwichtige, regelmatige en gelijkwaardige basis (afwisselend verblijf).

6

Gevolgen van echtscheiding volgens de Marokkaanse wetgeving

6.1 Wat zijn de gevolgen voor de partners wat betreft alimentatie?

Het Marokkaans recht kent alleen een onderhoudsplicht van de man jegens zijn vrouw gedurende het huwelijk. Na huwelijksontbinding eindigt het recht van de vrouw op onderhoud door de man. Er is dus geen alimentatieregeling tussen de partners voorzien.

Na huwelijksontbinding heeft de vrouw wel financiële rechten:

De man is verplicht een schadeloosstelling (muta) aan zijn vrouw te betalen na een éézijdige verstoting. Deze schadeloosstelling is eenmalig en bedoeld als genoegdoening aan de vrouw naar aanleiding van de verstoting. Het bedrag is meestal laag en is niet bedoeld als onderhoud voor de vrouw. Bij het bepalen van de omvang van de schadevergoeding speelt de motivatie van de man om te verstoten, zijn financiële draagkracht en beroepsactiviteit van de vrouw een rol. Deze schadeloosstelling hoeft niet uitbetaald te worden indien het huwelijk niet geconsumeerd is. Gedurende de wachtperiode (idda) die volgt op de huwelijksontbinding, duurt het onderhoudsrecht van de vrouw voort.

6.2 Welke regels kent het Marokkaanse recht over de verdeling van de goederen en het vermogen?

Na het huwelijk behoudt iedere echtgenoot zijn eigen vermogen zonder dat er voorwaarden bij de notaris opge maakt hoeven te worden. Er ontstaat dus tussen hen geen gemeenschap van goederen. Ieder beheert ook zijn eigen vermogen. Na de echtscheiding, hoewel ieder zijn eigen vermogen behoudt, kunnen er conflicten ontstaan met betrekking tot goederen die tijdens het huwelijk zijn aangeschaft. Is het bewijs van eigendom van goederen niet te leveren dan worden de goederen over het algemeen aan de man toegekend. Dit had meestal in Marokko tot gevolg dat de vrouw na echtscheiding de echtelijke woning moet verlaten.

Sinds de veranderingen van Moudawana in februari 2004 geldt het volgende: In de nieuwe tekst wordt aangedrongen op een clause in het huwelijkscontract over de inboedel. Het is bij echtscheiding niet vanzelfsprekend dat gezamenlijke bezittingen gelijk verdeeld worden. De nieuwe tekst introduceert ook de mogelijkheid voor beide echtgenoten om zich akkoord te verklaren in een document, los van de huwelijksakte, om een kader te creëren voor het beheer en gebruik van de goederen, verworven tijdens het huwelijk.

De rechter bemiddelt voortaan om toegang tot de woning te krijgen wan-

neer een van beide echtgenoten de woning is ontvlucht, of door de ander de woning is uitgezet. Tot nu toe was diegene die vertrok zijn of haar bezitting en in de echtelijke woning kwijt. Daarnaast mogen voortaan de gerechtelijke procedures niet langer duren dan zes maanden, en zijn de beslissingen van de rechters niet herroepbaar. Op deze manier moet papier, tijd en moeite gespaard worden.

De Marokkaanse minister van Justitie zegt over huwelijkscontracten die afgesloten zijn voor deze wijzigingen: 'Alle echtparen kunnen een apart contract opstellen, toegevoegd aan hun huwelijkscontract, waarin staat wat van wie is in het gezamenlijke huishouden en wie wat heeft bijgedragen.

VERANDERING 2004

Koppels kunnen naast hun huwelijksakte een document opstellen om het beheer van de goederen en bezittingen bekomen tijdens het huwelijk te regelen.

6.3 Welke regels kent het Marokkaanse recht over de voogdij en de zorg voor de kinderen na de echtscheiding?

Sinds 2004 is er een nieuw artikel opgenomen waarin geregeld is welke plichten ouders hebben ten aanzien van hun kinderen:

- Ouders beschermen hun kinderen vanaf de zwangerschap totdat zij hun kindertijd voorbij zijn en/of scholing hebben afgerond.
- Ouders dragen zorg voor de vaststelling van hun identiteit en inschrijving bij de burgerlijke stand
- De moeder, als zij hiertoe in staat is, draagt zorg voor de kinderen
- Ouders waken over de psychische en lichamelijke gezondheid van hun kinderen
- Ouders dragen zorg voor religieuze sturing en opvoeding ' naar het rechte pad'
- Ouders zorgen voor onderwijs en vorming, aansluitend bij hun intellectuele en lichamelijke potenties

Tijdens het huwelijk verzorgen beide ouders het kind. Na echtscheiding is de verzorging een recht van de vrouw. Dit recht kon haar in sommige gevallen ontnomen worden, bijvoorbeeld als zij naar een ander land verhuist waardoor de vader zijn voogdijtaak moeilijk kan uitoefenen. De nieuwe moudawana brengt hier verandering in.

Als de moeder hertrouwt, verliest ze niet meer automatisch de verzorging over haar kinderen zoals voorheen. Sinds februari 2004 houdt de moeder het gezag totdat de kinderen de leeftijd van 7 jaar bereikt hebben. Voor een gehandicapt kind geldt het feitelijk gezag van de moeder levenslang. Als de vrouw hertrouwt en de kinderen zijn ouder dan 7 jaar kan het zijn dat haar de

verzorging over de kinderen ontnomen wordt. Afhankelijk of de vader zijn voogdijtaak al dan niet kan uitoefenen. De rechter beslist hierover.

Als de vader overlijdt of ombekwaam is dan krijgt de moeder het juridisch gezag over de kinderen.

VERANDERING 2004

Bij hertrouw van de moeder verliest ze niet meer automatisch de zorg over de kinderen.

6.4 Hebben de kinderen na de echtscheiding het recht om te kiezen bij wie zij willen wonen?

Ja, zowel jongens als meisjes kunnen vanaf 15 jaar zelf kiezen bij wie zij willen wonen: bij de vader, de moeder of een ander familielid.

7

Belgische wetgeving in Marokko

Hebben de gevolgen van een Belgische echtscheiding gevolgen in Marokko?

Ja, indien de vrouw ten gevolge van echtscheiding volgens de Belgische wet een hoge alimentatie krijgt, kan dit door de Marokkaanse man in Marokko tegen haar gebruikt worden. Zoals reeds gezegd, wordt de Belgische echtscheiding in Marokko niet automatisch erkend, om ook voor de

Marokkaanse wet gescheiden te zijn, moet dus de procedure overgedaan worden.

De Marokkaanse man kan deze Marokkaanse procedure boycotten door bv. een verlaging van de alimentatie te eisen vooraleer hij de Marokkaanse procedure wil starten.

8

Marokkaanse wetgeving in België

8.1 Hebben de gevolgen van een Marokkaanse echtscheiding gevolgen in België?

Afhankelijk of de Marokkaanse echtscheiding in België erkend wordt, worden ook de gevolgen van de Marokkaanse echtscheiding erkend. Wel is het zo dat Marokkaanse vrouwen meer beroep doen op het Belgische gerecht voor de regeling van onderhoudsgeld na echtscheiding. Dit kan enkel als de Marokkaanse echtscheidingsakte niet erkend wordt in België. Naar Marokkaans recht heeft de vrouw na verstoting immers geen recht op alimentatie, enkel gedurende de idda-periode krijgt ze nog onderhoudsgeld. Verschillende magistraten houden bij bepaling van de alimentatie geen rekening met de argumenten van de man dat hij de vrouw reeds de bruidsschat of de muta heeft betaald of dat hij het huwelijksfeest heeft gefinancierd.

9.1 Wat is de oorzaak van kinderonvoeringen (ouderontvoeringen)?

In de Marokkaanse wetgeving vallen de kinderen onder de voogdij van de vader, ongeacht het feit of ze na de echtscheiding bij hem wonen of niet. Meestal wonen ze zelfs bij de moeder, maar de vader blijft 'bevoegd' voor de belangrijke beslissingen in het leven van de kinderen. De moeder staat in voor de verzorging.

In de Belgische wetgeving ligt dit anders: beide ouders zijn samen in dezelfde mate verantwoordelijk voor de kinderen. Het gebeurt dat bij een echtscheiding volgens de Belgische wet de Marokkaanse man zich tekort gedaan voelt, zeker als het de ontbinding van een gemengd huwelijk betreft.

De problematiek van kinderonvoeringen (ouderontvoeringen) komt dan ook voornamelijk voor bij gemengde koppels. Meestal komen de kinderen na een echtscheiding terecht bij de moeder, in dit geval de Belgische moeder. De Marokkaanse man heeft het gevoel dat hij niets meer te zeggen heeft over zijn kinderen en ziet soms als enige uitweg de kinderen, onder het mom van een vakantie in hun vaderland, onder te brengen bij familie in Marokko (te ontvoeren).

Met betrekking tot deze kinderonvoering zijn er tussen Marokko en België akkoorden gesloten om in de (toe-

komst) onder meer beslissingen i.v.m. hoederecht door een Belgische rechter genomen ook in Marokko te laten erkennen. Tot nu toe is er nog altijd grote onzekerheid en de vraag is of in de praktijk de verdragen op alle punten nageleefd zullen worden, bijvoorbeeld indien de moeder geen moslim is. De realiteit toont vandaag dat eens de kinderen zich op Marokkaans grondgebied bevinden en de vader de kinderen daar houdt, de moeder voor een heel moeilijke procedure staat.

9.2 Hoe kan men kinderonvoeringen vermijden?

- Men kan preventief contact opnemen met de Marokkaanse autoriteiten. Men zou de Marokkaanse autoriteiten op de hoogte kunnen brengen van het feit dat er een Belgische rechterlijke beslissing is die het ouderlijk gezag regelt. Wanneer de vader dan met zijn kinderen naar Marokko vertrekt zijn de autoriteiten ten minste op de hoogte.
- De vrouw kan de gemeente waar ze woont vragen om zonder haar toestemming geen paspoort uit te reiken aan haar kinderen.
- Men kan klacht neerleggen bij de politie wegens 'kind in gevaar'.
- Men kan bezoekrecht onder begeleiding aanvragen aan de jeugdrechter.
- Ongeacht de nationaliteit kan men contact opnemen met Child Focus (zie nuttige adressen).

VERKLARENDE WOORDENLIJST

- Adouls** De adouls zijn gekwalificeerde en professionele getuigen, benoemd door het Marokkaanse Ministerie van Justitie. Bij het huwelijk hebben zij een dubbele functie: zij getuigen en maken de huwelijksakte op. Bij een verstoting maken zij de verstotingsakte op.
- Bigamie** Met twee partners tegelijk gehuwd zijn. Deze situatie komt voor als bijvoorbeeld iemand voor de Belgische wet gescheiden is en terug trouwt, terwijl de Belgische echtscheiding door de Marokkaanse wet niet erkend wordt. Voor Marokko is deze persoon in kwestie met twee partners tegelijk gehuwd.
- Consummatie van het huwelijk** Een huwelijk is geconsumeerd, als man en vrouw seksuele betrekkingen hebben gehad.
- Gezinshereniging** Wanneer je huwt met iemand die verblijft in Marokko, geeft dit recht op gezinshereniging. De persoon in kwestie kan omwille van zijn of haar huwelijk met iemand die wettelijk verblijft in België, geldige verblijfspapieren bekomen om zich eveneens in België te vestigen.
- Hadana** Verzorging van de kinderen door de moeder. In het Marokkaans recht wordt er een onderscheid gemaakt tussen voogdij over de kinderen (vader) en verzorging van de kinderen (moeder). Na echtscheiding/verstoting komt de verzorging van de kinderen de moeder toe, de voogdij blijft een verantwoordelijkheid van de vader.
- Idda-periode** De wachtperiode (drie menstruatiecycli) van de vrouw die verstoten is. Tijdens deze periode is de man verplicht het onderhoud van zijn vrouw te verzorgen.

Khol	De verstoting tegen compensatie op verzoek van de vrouw.
Moudawana	Het Marokkaans wetboek inzake personen- en familierecht en erfrecht, gebaseerd op Islamitisch recht. Vermits allochtone Marokkaanse vrouwen meestal een dubbele nationaliteit bezitten, worden ze door Marokko nog steeds als Marokkaanse onderdanen beschouwd. De Moudawana is dus ook voor hen van toepassing.
Muta	Een soort schadevergoeding die de man moet betalen als hij zijn vrouw verstoot.
Polygamie	Het recht van een islamitische man om met max. 4 vrouwen te huwen. Hij wel verplicht zijn vrouw op de hoogte te stellen van zijn tweede huwelijk. Eveneens moet de man zijn (max .4) vrouwen gelijk behandelen. De rechter in Marokko moet toestemming geven voor dit polygaam huwelijk. In België is polygamie niet toegestaan.
Sadaq	Sadaq is de bruidsschat. De man is verplicht om de vrouw bij het huwelijk een bruidsschat te geven. De bruidsschat is het exclusieve bezit van de vrouw
Talaaq	De éézijdige verstoting van de vrouw door de man. De vrouw moet wel verwittigd worden van deze procedure. Sinds de veranderingen van de Moudawana is verstoting een rechterlijke echtscheiding en zijn er tal van regels ingevoerd opdat ook bij verstoting de rechten van de vrouw gerespecteerd worden.

Tamlik

Bij deze vorm van verstoting geeft de man aan zijn vrouw het recht om hem te verstoten. Dit kan enkel wanneer de voorwaarden hiervoor werden opgenomen in het huwelijkscontract.

Wali

De huwelijksvoogd die de toestemming van de vrouw overdraagt bij het sluiten van een huwelijkscontract. De huwelijksvoogd is geen verplichting meer bij het sluiten van het huwelijk, wel een recht.

NUTTIGE ADRESSEN

In wat volgt vind je een lijst van organisaties en instellingen waar je terecht kan.

Er wordt telkens kort vermeld waarvoor de diverse diensten/organisaties staan. De meeste bieden specifiek hulp bij juridische problemen. Er zijn ook een aantal instanties opgenomen die ruimere hulpverlening bieden.

1.1 Algemeen juridische hulpverlening

1.1.1 Justitiehuizen

In een justitiehuis kan je terecht voor praktische inlichtingen, juridische informatie, een eerste advies of verwijzing naar een gespecialiseerde instantie of organisatie.

Elk gerechtelijk arrondissement heeft een justitiehuis met bepaalde permanenties.

Kipdorp 44-46
2000 ANTWERPEN
Tel. 03 206 96 20

Predikherenlei 4
8000 BRUGGE
Tel. 050 44 76 00

Julien Dillensplein 1
1060 BRUSSEL
Tel. 02 535 91 00

Zwarte Zustersstraat 8
9200 DENDERMONDE
Tel. 052 25 05 20

Cataloniestraat 6
9000 GENT
Tel. 09 269 62 20

Maagdendries 3
3500 HASSELT
Tel. 011 29 50 40

Burgemeester Nolfstraat 51
8500 KORTRIJK
Tel. 056 26 06 31

Bondgenotenlaan 116
3000 LEUVEN
Tel. 016 30 14 50

Schoolstraat 9
2800 MECHELEN
Tel. 015 43 36 11

Lappersfort 1
9700 OUDENAARDE
Tel. 055 31 21 44

Piepelpoel 13
3700 TONGEREN
Tel. 012 44 07 80

Merode-Center 1
2300 TURNHOUT
Tel. 014 47 13 40

Ieperse Steenweg 87
8630 VEURNE
Tel. 058 33 23 50

1.1.2 Bureau voor Juridische Bijstand

Kortweg wordt dit bureau BJB genoemd (of het "Pro Deo Bureau"). Hier kan je terecht voor o.a. een advocaat.

Naargelang de hoogte van je inkomen is deze advocaat al dan niet volledig kosteloos (pro deo).

Britselei 57A
2000 ANTWERPEN
Tel. 03 242 07 77
bjb@ordavant.be

Kazernevest 3
8000 BRUGGE
Tel. 050 34 97 20
advocatenbrugge@unicall.be

Poelaertplein
1000 BRUSSEL
Tel. 02 508 66 55
bjb@baliebrussel.be

Noordlaan 31
9200 DENDERMONDE
Tel. 052 21 71 83
balie.dendermonde@pi.be

Koophandelsplein 23
9000 GENT
Tel. 09 267 41 44
bjb@balie-gent.skynet.be

Thonissenlaan 75
3500 HASSELT
Tel. 011 24 66 70
vera.hawrijk@baliehasselt.be

Ieperstraat 112
8970 POPERINGE
Tel. 057 33 78 65
bjb.ieper@belgacom.be

Burgemeester Nolfstraat 10 A
8500 KORTRIJK
Tel. 056 26 95 55
balie.kortrijk.ann@skynet.be

Smoldersplein 5
3000 LEUVEN
Tel. 016 21 45 45
bjb@balieleuven.be

Keizerstraat 20
2800 MECHELEN
Tel. 015 28 81 97
balie.mechelen@pandora.be

Bourgondiërstraat 5
9700 OUDENAARDE
Tel. 055 33 16 49
balie.oudenaarde@online.be

Kielenstraat 20
3700 TONGEREN
Tel. 012 74 74 96
bjb@balietongeren.be

Kasteelplein 1
2300 TURNHOUT
Tel. 014 42 22 77
turnhout.balie@pi.be

Peter Benoitlaan 2
8630 VEURNE
Tel. 058 31 44 17
advass.lvrcc@skynet.be

1.2 Specifieke juridische hulpverlening

1.2.1 Ben je op zoek naar een advocaat die gespecialiseerd is in vreemdelingenrecht?

Je kan hiervoor de terecht bij bovengenoemde justitiehuisen of bureaus juridische bijstand of op www.advocaat.be.

1.2.2 Ben je op zoek naar een organisatie die een eerste juridische hulpverlening biedt?

Bij volgende organisaties kan je terecht voor praktische inlichtingen, juridische informatie of een eerste juridisch advies. Deze organisaties hebben ervaring met vreemdelingenrecht en de toepassing

ervan in België. Je krijgt een eerste inzicht in je (juridisch) probleem en inzake de mogelijke oplossingen. Je kan daarbij worden doorverwezen.

AMOK vzw

Vrijdagmarkt 11
2000 ANTWERPEN
Tel. 03 232 16 19

Help Center

Van Schoonbekestraat 136
2018 ANTWERPEN
Tel. 03 234 08 48

Info-Ombudsdienst

Ommeganckstraat 35
2018 ANTWERPEN
Tel. 03 220 66 11

**Stedelijke Integratiedienst –
sociaaljuridische dienst**

Kaprijkestraat 12
9000 GENT
Tel. 09 265 76 76

Multicolores v.z.w.

Koningin Astridlaan 45
3500 HASSELT
Tel. 011 30 09 78
multicolores.laura@skynet.be

**Provinciaal integratiecentrum –
sociaaljuridische hulpverlening**

Universiteitslaan 1
3500 HASSELT
Tel. 011 23 82 29

Cadens

Ridderstraat 145
3000 LEUVEN
Tel. 016 22 61 24

Vzw Samen

D.Boucherystraat 17
2800 MECHELEN
Tel. 015 21 94 66

Sociale Dienst voor Vreemdelingen

Sint-Catharinapolderstraat 33
8400 OOSTENDE
Tel. 059 50 78 51

Foyer sociale dienst

Mommaertstraat 22
1080 SINT-JANS-MOLENBEEK
Tel. 02 414 04 53

Sociaal centrum Waasland

Prins Albertstraat 35
9100 SINT-NIKLAAS
Tel. 03 776 82 72

**1.2.3 Waar kan je als hulpverlener/
advocaat terecht voor juridische
informatie i.v.m. vreemdelingenrecht?**

**Vlaams minderhedencentrum vzw
(VMC)**

Vooruitgangstraat 323
1030 SCHAARBEEK
Tel. 02 205 00 50
Fax 02 205 00 60
juridische.helpdesk@vmc.be

**1.2.4 Waar kan men aangifte doen
van een gedwongen huwelijk?**

Cel Meldpunt Uithuwelijking

Van Immerseelstraat 11-23
2000 ANTWERPEN
Tel. 03 222 36 12

W.Wilsonplein 1
9000 GENT
Tel. 09 266 70 43

Politie of Dienst Bevolking van de gemeente
waar je woont.

1.2.5 Wil je meer informatie over Holebi-huwelijken?

Holebifederatie

Kammerstraat 22
9000 GENT
Tel. 09 223 69 29
Tel. 09 238 26 26 (Holebifoon)

1.3 Hulpverlening bij kinderontvoeringen

Child Focus

De Strooperslaan 292
1020 BRUSSEL
Tel. 110

Child Focus is het Europees centrum
voor vermiste en seksueel uitgebuite
kinderen, die helpt bij het opsporen van
kinderen. Men kan er ook preventief
een dossier starten.

Missing children international net- work

Rue de Harsin 1
6953 AMBLY
Tel. 084 22 13 94
mcinbelgium@yahoo.com

Missing children international network
biedt enerzijds hulp bij verdwijningen

en ontvoeringen en kinderontvoeringen
door ouders en anderzijds steun aan
families die geconfronteerd worden met
dergelijke situaties.

S.O.S. ouderlijke ontvoeringen

Zavelstraat 22
1800 VILVOORDE
Tel. 02 251 61 05
an.kuyken@skynet.net
24u op 24u, op afspraak.

S.O.S. biedt hulp bij opsporing van het
kind via de geëigende kanalen en assis-
tentie bij bezoekrecht ter preventie van
ontvoering.

1.4 Psychosociale hulpverlening

Medet-foon

Tel. 070 22 33 55

Bij Medetfoon kan je terecht om te pra-
ten over problemen met je partner, je
kinderen, je familie, ... Er werken Turkse
en Marokkaanse vrouwen die je in de
volgende talen te woord kunnen staan:
Nederlands, Turks, Arabisch en Berbers.
Als je naar Medetfoon belt, hoef je
je naam niet te noemen en alles wat
besproken wordt, blijft vertrouwelijk.
Medet-foon biedt vooral psychosociale
hulp en geen juridische hulpverlening.
Je kan wel doorverwezen worden naar
de juiste instanties of een centrum
algemeen welzijnswerk (caw's) in jouw
buurt.

1.5 Religieuze organisaties

Islamitisch Cultureel Centrum

Jubelpark 14
1000 BRUSSEL
Tel. 02 735 21 73

Hier kan je in België terecht voor een officieel attest van bekering tot de islam.

1.6 Marokkaanse ambassade en consulaten

1.6.1 Ambassade in België

Sint-Michielslaan 29
1040 ETTERBEEK
Tel. 02 736 11 00

1.6.2 Consulaten

Antwerpse Steenweg 68
2660 HOBOKEN (Antwerpen)
Tel. 03 830 57 51

Van Volxemlaan 18-20
1190 VORST (Brussel)
Tel. 02 346 19 66

2

Marokko

2.1 Hulpverlenende instanties

2.1.1 Hassan II Stichting

Hier kan je terecht voor allerhande formaliteiten als Marokkaan, wonende in het buitenland.

67, boulevard Ibn Sina
BP 8156
RABAT
Tel. + 212 37 67 02 35
info@alevatan.ma

2.1.2 Vrouwenorganisaties

Deze organisaties komen op de voor de rechten van de (Marokkaanse) vrouw. Je kan er ook terecht met specifieke juridische problemen, zij helpen je dan verder. In wat volgt wordt enkel de 'hoofdzetel' van de organisatie vermeld, sommigen hebben ook secties in andere steden in Marokko: vraag ernaar!

Femmes du Sud

Hay Lahrach 2, bloc 4
32, route Biogra, ait Melloul
AGADIR
Tel. + 212 48 24 76 78

Centre de promotion et d'habitation des femmes d'Imzouren

24, rue Mehdi Ben Toumart
AL HOCEIMA
Tel. + 212 39 80 57 43
forofemn@iam.net.ma

AMVF (Association Marocaine de lutte contre la Violence à l'égard des Femmes)

Avenue de l'Hermitage
Rue 35, n° 55
CASABLANCA
Tel. + 212 22 86 02 89
soutien@casanet.net.ma
écoute@casanet.net.ma

ANNAJDA (Centres d'assistance aux femmes victimes de violence)

174, rue Saint-Laurent, résidence Rizk,
Garage Allal
CASABLANCA
Tel. + 212 22 81 61 47
uafcasa@iam.net.ma

Centre d'écoute FAMA

19, rue Zoubeir Bnou Ouam
Roches Noires
CASABLANCA
Tel. + 212 22 40 44 45

Centre d'orientation, de soutien juridique et psychologique (AMAL)

19, avenue 9 avril Maarif
CASABLANCA
Tel. + 212 22 98 73 21
amalafam@yahoo.com

LDDF (Ligue Démocratique pour les Droits de la Femme)

317, rue Mustapha El Maâni, 3ème étage,
local 17
CASABLANCA
Tel. + 212 22 29 78 69
lddf@iam.net.ma
www.lamarocaine.com

Centre d'écoute et d'orientation juridique pour les femmes et les enfants victimes de la violence

22 bis, rue my Abdellah ben ali, Ouad Lahmar la bita
ERRACHIDIA
Tel. + 212 55 57 03 00

Dar Lamâalma (UAF)

Avenue Alyarmouk Imm. 7 Ellidou
FES
Tel. + 212 55 64 06 92

Nawal Belahmer (AIPDF)

82, rue Al Arrar Hay Yasmina
FES
Tel. + 212 55 60 27 71

Hawwaa (Ennakhil)

24, Lotissement Ticka 5
Daoudiate
MARRAKECH
Tel. + 212 44 30 67 09

Ain El Ghazal (O.S.E.S)

I, rue Abd El Aziz Benchekroune
OUJDA
Tel. + 212 56 71 04 20
ainghaza2000@hotmail.com

ADFM (Association Démocratique des Femmes Marocaines)

Rue Mokla, villa n°2, Les Orangers
RABAT
Tel. + 212 37 73 71 65
adfm@mtds.com
www.adfm.ma

Nejda (UAF)

425, Avenue Hassan II, 13 Diour Ejjamaa
RABAT
Tel. + 212 37 70 09 64

Nejma (ADFM)

Rue Mokla, villa n°2, Les Orangers
RABAT
Tel. + 212 37 72 16 56
adfm@mtds.com

Amna

39, Rue Sidi Bouabid (Ex Maison de jeunesse)
TANGER
Tel. + 212 39 33 16 17
amna@hotmail.com

Centre d'aide aux femmes victimes de violence

Avenue Hassan II-Im.52, 3ème étage, n° 9
TETOUAN
Tel. + 212 39 71 08 97
arfedec@iam.net.ma

Essaïda El Houra (UAF)

Avenue Taroudant, rue A n°7
TETOUAN
Tel. + 212 39 97 46 33

2.2 Belgische Ambassade en consulaten

2.2.1 Ambassade in Marokko

Tour Hassan

6, avenue de Marrakech
10000 RABAT
Tel. + 212 37 26 80 64

2.2.2 Consulaten

Rue Al Farabi
BP 15844
20000 CASABLANCA
Tel. + 212 22 22 30 49

Immeuble Oumlil

Avenue Hassan II
80000 AGADIR
Tel. + 212 48 84 74 30

Résidence Alwaha

41, boulevard Mohammed V
90000 TANGER
Tel. + 212 39 32 48 49

Dit is een uitgave van

Steunpunt allochtone meisjes & vrouwen
Koningsstraat 136
1000 Brussel
tel. 02/209 34 69
fax 02/209 34 35
steunpunt@samv.be
www.samv.be

Redactie

Babazia Nadia
Perneel Judith
Aznag Khadija

Met dank aan
El Mrihi Malika
Pianofabriek Sint-Gillis
Fadil Nadia
Raes Gwendolyn

Met steun van:

gelijke kansen

de Vlaamse minister van
Gelijke Kansen

Instituut voor de gelijkheid
van vrouwen en mannen